

TEXNIKUM O‘QUVCHILARIGA RUS TILINI KASBGA INTEGRATSIYALASHGAN HOLDA O‘QITISH USULLARI

*Zomin 1-son texnikum
rus tili fani o‘qtuvchisi
Axmadiyora Ozoda Donarovna*

Аннотация

Ushbu maqolada texnikum o‘quvchilariga rus tilini kasbiy yo‘nalish bilan integratsiyalashgan holda o‘qitishning zamonaviy usullari yoritilgan. Kasbga yo‘naltirilgan ta’limda rus tilining ahamiyati, kasbiy terminologiyani o‘rgatish, kommunikativ yondashuv, interfaol metodlar hamda amaliy mashg‘ulotlarning samaradorligi haqida fikr yuritilgan. Shuningdek, texnikumlarda rus tilini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari ko‘rsatib berilgan.

Kalit so‘zlar: rus tili, texnikum, kasbiy ta’lim, integratsiya, kommunikativ yondashuv, kasbiy terminologiya, interfaol metodlar, pedagogik texnologiyalar.

Аннотация

В данной статье рассматриваются современные методы обучения русскому языку учащихся техникумов на основе интеграции с профессиональным направлением. Освещается значение русского языка в профессионально-ориентированном обучении, вопросы преподавания профессиональной терминологии, коммуникативного подхода, интерактивных методов и эффективности практических занятий. Также показаны преимущества использования современных педагогических технологий при обучении русскому языку в техникумах.

Ключевые слова: русский язык, техникум, профессиональное образование, интеграция, коммуникативный подход, профессиональная терминология, интерактивные методы, педагогические технологии.

Bugungi kunda ta’lim tizimida xorijiy tillarni, jumladan rus tilini o‘qitishga katta e’tibor qaratilmoqda. Ayniqsa, texnikumlarda ta’lim olayotgan o‘quvchilar uchun rus tilini kasbiy faoliyat bilan bog‘lab o‘qitish muhim ahamiyat kasb etadi. Sababi, ko‘plab texnik va ishlab chiqarish sohalarida rus tilidagi adabiyotlar, texnik hujjatlar va dasturlar keng qo‘llaniladi.

Kasbga integratsiyalashgan holda rus tilini o‘qitish o‘quvchilarning nafaqat til bilimlarini, balki kasbiy kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Bunday yondashuv orqali o‘quvchilar o‘z mutaxassisligi bo‘yicha rus tilida erkin mulqot qilish, hujjatlar bilan ishlash va kasbiy terminlarni tushunish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, amaliy faoliyatga tayyorlash va kasbiy nutqini rivojlantirish asosiy vazifalardan biri hisoblanadi. Shu sababli rus tilini kasbiy fanlar bilan integratsiyalashgan holda o'qitish dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda.

Kasbga integratsiyalashgan ta'lim tushunchasi

Integratsiyalashgan ta'lim — bu bir nechta fanlarni o'zaro bog'liq holda o'qitish jarayonidir. Rus tilini kasbiy fanlar bilan integratsiyalash orqali o'quvchilar tilni real kasbiy vaziyatlarda qo'llashni o'rganadilar.

Masalan:

- tibbiyot yo'nalishida tibbiy terminlarni;
- axborot texnologiyalarida kompyuter atamalarini;
- qurilish yo'nalishida texnik hujjatlarni;
- avtomobil yo'nalishida ehtiyot qismlar nomlarini rus tilida o'rganish mumkin.

Bunday yondashuv o'quvchilarning kasbiy nutqini rivojlantirishga yordam beradi.

Rus tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv

Kommunikativ yondashuv o'quvchilarning muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan usuldir. Bu usulda grammatik qoidalarni yodlashdan ko'ra, tilni amaliy qo'llashga ko'proq e'tibor beriladi.

Texnikumlarda ushbu metod quyidagicha qo'llanilishi mumkin:

dialog va suhbatlar tashkil etish;

kasbiy vaziyatlarga oid rolli o'yinlar o'tkazish;

texnik matnlarni tarjima qilish;

kasbiy mavzularda taqdimotlar tayyorlash.

Masalan, tibbiyot texnikumi o'quvchilari "Bemorni qabul qilish", IT yo'nalishidagi o'quvchilar esa "Kompyuter nosozligini tushuntirish" mavzusida rus tilida suhbat qurishlari mumkin.

Kommunikativ metod o'quvchilarning nutq faolligini oshiradi hamda rus tilida erkin fikr bildirishiga yordam beradi.

Kasbiy terminologiyani o'qitish

Kasbiy terminologiya — muayyan kasb doirasida qo'llaniladigan maxsus so'z va iboralardir. Rus tilini kasb bilan bog'lab o'qitishda terminologiyani o'rgatish juda muhim hisoblanadi.

O'qituvchi:

- yangi terminlarni tushuntirishi;
- ularning tarjimasini berishi;
- amaliy misollar orqali qo'llashi kerak.

Masalan:

- ✓ IT yo'nalishida: сервер, программа, файл, база данных;

- ✓ tibbiyotda: диагноз, пациент, лечение;
- ✓ qurilishda: бетон, фундамент, проект.

Kasbiy terminlarni muntazam qo'llash o'quvchilarning mutaxassislik bo'yicha rus tilidagi bilimlarini mustahkamlaydi.

Interfaol metodlardan foydalanish

Texnikumlarda rus tilini samarali o'qitishda interfaol metodlarning o'rni katta. Interfaol metodlar o'quvchilarni dars jarayonida faol qatnashishga undaydi.

Quyidagi metodlardan foydalanish mumkin:

- ✓ “Aqliy hujum”;
- ✓ “Klaster”;
- ✓ “BBB” texnologiyasi;
- ✓ kichik guruhlarda ishlash;
- ✓ debat va munozaralar.

Masalan, o'quvchilarga kasbiy muammo berilib, uni rus tilida muhokama qilish topshiriladi. Bu usul o'quvchilarning mustaqil fikrlashi va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Axborot texnologiyalaridan foydalanish

Zamonaviy ta'limni axborot texnologiyalarisiz tasavvur qilish qiyin. Rus tilini o'qitishda:

- ✓ multimedia vositalari;
- ✓ elektron darsliklar;
- ✓ videodarslar;
- ✓ onlayn platformalar;
- ✓ mobil ilovalardan foydalanish mumkin.

Bunday vositalar darsni qiziqarli va samarali tashkil etishga yordam beradi. Ayniqsa, texnikum o'quvchilari uchun vizual materiallar katta ahamiyatga ega.

Texnikum o'quvchilariga rus tilini kasbga integratsiyalashgan holda o'qitish zamonaviy ta'limning muhim yo'nalishlaridan biridir. Bunday yondashuv o'quvchilarning nafaqat til bilimlarini, balki kasbiy kompetensiyalarini ham rivojlantiradi.

Kommunikativ metodlar, interfaol texnologiyalar, kasbiy terminologiya va amaliy mashg'ulotlardan foydalanish rus tilini samarali o'qitishga yordam beradi. Natijada o'quvchilar kelajakdagi kasbiy faoliyatida rus tilidan erkin foydalana oladigan malakali mutaxassis bo'lib yetishadilar.

Shu sababli texnikumlarda rus tilini o'qitishda kasbiy integratsiyaga asoslangan zamonaviy metodlarni keng qo'llash muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Jalolov J. “Chet tillarni o'qitish metodikasi”.
2. Passov E.I. “Kommunikativ metod asoslari”.

3. Leontev A.A. “Til va nutq faoliyati”.
4. O‘zbekiston Respublikasi ta’lim standartlari.
5. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bo‘yicha ilmiy maqolalar.
6. Rus tilini o‘qitish metodikasiga oid darsliklar.
7. Internet manbalari va elektron ta’lim platformalari.

